

«Τι όμορφο που είναι ένα βιβλίο,
που επινοήθηκε για να πιάνεται στο χέρι,
ακόμη και στο κρεβάτι,
ακόμη και μέσα σε μια βάρκα,
ακόμη κι εκεί που δεν υπάρχουν ηλεκτρικές πρίζες,
ακόμη κι αν έχει αποφορτιστεί κάθε μπαταρία
και αντέχει τα σημάδια και τα τσαλακώματα,
μπορεί να αφεθεί να πέσει καταγής
ή να παρατηθεί ανοιγμένο στο στήθος
ή στα γόνατα όταν μας παίρνει ο ύπνος,
μπαίνει στην τσέπη,
φθείρεται,
καταγράφει την ένταση,
την επιμονή ή το ρυθμό των αναγνώσεών μας
και μας υπενθυμίζει (αν φαίνεται πολύ καινούριο ή άκοπο)
ότι δεν το διαβάσαμε ακόμη».

.....
ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ

«Ο πλησίον είναι ή πραγματική κοινωνία, από κάθε άποψη· κοινωνιολογική, ψυχολογική, πνευματική. Χωρίς τόν πλησίον δεν υπάρχει κοινωνία, υπάρχει μάζα, όχλος, συρφετός, ζούγκλα. Μόνο διά μέσου του πλησίον διανοίγονται οι προοπτικές για ένα βίο ουσιώδη, χυμώδη, άξιο να βιωθεί. Διότι ο πλησίον δεν είναι άπλως ο άλλος. Είχε δίκαιο ο Σάρτρ που έλεγε πως ο άλλος είναι ή κόλαση. Έπειδή, ο πλησίον που είναι ο παράδεισος εξαφανίστηκε. Η έσωτερική μοναξιά πληθαίνει έπειδή ο πλησίον έγινε άλλος – και έτσι όλοι μας καταντήσαμε άλλοι· δηλαδή άλλοι από ό,τι πραγματικά είμαστε, ξένοι προς την ουσία μας, που είναι ή πνευματική επικοινωνία με τόν πλησίον».

Χρήστος Μαλεβίτσης, «Ο έγκοπος λόγος», Άπαντα, τόμ. 5, έκδ. Αρμός, Αθήνα 2010, σσ. 92-93.

«τα σώματά μας θα χαθούν θα σβύσουν
από μας θα μείνη μέχρι της συντέλειας των αιώνων
αυτό το "σε αγαπώ" που σου ψιθύρισα στις ώρες μας τις πιο κρυφές».

Νίκος Εγγονόπουλος, «Ελεονώρα Β, Η επιστροφή των πουλιών» (1946), *Ποιήματα*, εκδόσεις Ίκαρος

«Όσο καθιστούμε τούς ανθρώπους ανίσχυρους, τόσο ενισχύουμε τή βίαιη συμπεριφορά τους και όχι τόν έλεγχό της. Οι πράξεις βίας στην κοινωνία μας έκτελούνται κατά κύριο λόγο από ανθρώπους που προσπαθούν να οικοδομήσουν την αυτοεκτίμησή τους, να υπερασπιστούν την αυτοεικόνα τους και να δείξουν ότι είναι κι αυτοί σημαντικοί. Άνεξάρτητα από τò πόσο μπορεί να έχουν έκτροχιαστεί τὰ κίνητρα αυτά ή να έχουν χρησιμοποιηθεί με λανθασμένο τρόπο, ή πόσο καταστροφική μπορεί να ήταν ή έκφρασή τους, παραμένουν έκδηλώσεις θετικών διαπροσωπικών αναγκών. Δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τò γεγονός ότι, όσο δύσκολο και αν είναι να τις επαναφέρουμε στόν ίσιο δρόμο, οι συγκεκριμένες ανάγκες καθεαυτές είναι δυνητικά έποικοδομητικές. Η βία δεν γεννιέται από τò πλεόνασμα έξουσίας αλλά από τò έλλειμμά της. Όπως τò έχει πει πολύ ώραία ή Hannah Arendt, ή βία είναι ή έκφραση τής ανημπόριας».

Rollo May, *Έξουσία και άθωότητα*, μτφρ. Εύαγγελία Άνδριτσάνου, έκδ. Αρμός, Αθήνα 2019, σσ. 31-32.

«Καμιά φορά είναι δύσκολο ακόμη και για ανθρώπους με τις καλύτερες προθέσεις να θυμούνται είκοσι τέσσερις ώρες την ημέρα, επτά μέρες την εβδομάδα, τριακόσιες εξήντα πέντε μέρες τον χρόνο ότι κανένας νεκρός δεν μπορεί να ξαναζήσει».

Φίλιπ Ροθ, *Το θέατρο του Σάμπαθ*, μτφρ.: Ανδρέας Βαχλιώτης, εκδόσεις Πόλις

«Όταν μεγάλωσα, ο πατέρας μου μου είπε κάποια στιγμή: “Κάνε οικονομία στο νοίκι ή στο φαγητό, αλλά μην ανησυχείς ποτέ αν είναι να επενδύσεις σε ένα σπουδαίο βιβλίο”. Αυτή η βαθυστόχαστη σκέψη με έχει συνοδεύσει σε όλη μου τη ζωή. Η φιλοσοφία του πατέρα μου ήταν ότι μια ιδέα που μπορεί να ανακαλύψεις σε ένα βιβλίο ίσως είναι το μόνο που απαιτείται για να φτάσεις σε ένα εντελώς νέο επίπεδο και να αλλάξει ριζικά ο τρόπος που αντιλαμβάνεσαι τον κόσμο. Έτσι, το σπίτι μας ήταν γεμάτο βιβλία. Και τώρα προσπαθώ να αφιερώνω τουλάχιστον μία ώρα τη μέρα στο διάβασμα. Η συνήθεια και μόνο με έχει μεταμορφώσει. Σ’ ευχαριστώ, μπαμπά!»

Το απόσπασμα είναι από το βιβλίο του Ρόμπιν Σάρμα *Για μια υπέροχη ζωή* και ανασύρθηκε από τον τοίχο των εκδόσεων Διόπτρα.

«Η άγνοια εύρσκεται σὲ ὑψηλότερη γνωσιολογικὴ βαθμίδα ἀπὸ τὴν ἡμιμάθεια. Μὲ τὴν πρώτη ἐλπίζεις κάποτε νὰ μάθεις. Μὲ τὴν δεύτερη θὰ μείνεις στὶς αὐταπάτες σου».

Γεωργίου Α. Μποζώνη, *Αγωνιστικός άνθρωπισμός*, έκδ. Κοινωνική Προσπάθεια, Ἀθήνα 2000, σ. 29.

«Αν οι νεαροί Ἀγγλοι επιλέγουν να κατατάσσουν τον Ντέιβιντ Μπέκαμ πάνω από τον Σαίξπηρ και τον Δαρβίνο στη λίστα των εθνικών θησαυρών τους, αν οι μορφωτικοί θεσμοί, τα βιβλιοπωλεία, οι αίθουσες συναυλιών και τα θέατρα δυσκολεύονται να επιβιώσουν σε μια Ευρώπη θεμελιωδώς εύπορη, στην οποία ο πλούτος ποτέ δεν υπήρξε πιο εκκωφαντικός, τότε η ευθύνη ανήκει σ' εμάς, και μόνο σ' εμάς. Ίσως ο αναπροσανατολισμός της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και των μέσων ενημέρωσης να μπορούσε να εξυγιάνει αυτή την παθογένεια».

Τζωρτζ Στάινερ, *Η ιδέα της Ευρώπης*, μτφρ.: Θάνος Σαμαρτζής, εκδόσεις Δώμα.

«Πόσο εσφαλμένη είναι η αντίληψη ότι οι βιβλιοπώλες φροντίζουν τα βιβλία. Τους ανθρώπους φροντίζουν».

Νίνα Τζωρτζ, *Μικρό Παριζιάνικο βιβλιοπωλείο*, έκδ. Κλειδάριθμος, μτφρ. Χριστίνα Σωτηροπούλου.

«Στο βιβλίο... πρέπει να δώσεις την προσοχή σου. Εσύ το ζωντανεύεις. Σε αντίθεση με τα άλλα μέσα, το βιβλίο είναι σιωπηλό. Δεν σε καθησυχάζει με καταπραϋντική μουσική, δεν σε ξεκουφαίνει με τσιριχτά γέλια, δεν πυροβολεί μες στο σαλόνι σου. Τ' ακούς μόνο μες στο κεφάλι σου. Το βιβλίο δεν κουνάει τα μάτια για λογαριασμό σου, όπως η τηλεόραση ή ο κινηματογράφος. Δεν κουνάει το μυαλό σου, εκτός και αν του το επιτρέψεις. Ούτε την καρδιά σου, εκτός κι αν ριχτείς μέσα του με όλη σου την καρδιά.

Το βιβλίο δεν κάνει την δουλειά σου για λογαριασμό σου. Η σωστή ανάγνωση ενός καλού μυθιστορήματος απαιτεί να το ακολουθήσεις, να το υποδυθείς, να το αισθανθείς, να γίνεις το μυθιστόρημα - για την ακρίβεια, να κάνεις τα πάντα εκτός από το να το γράψεις. Η ανάγνωση είναι συνεργασία, αποτελεί μια συμμετοχική πράξη. Δεν είναι ν' απορεί κανείς που δεν μπορούν να το κάνουν οι πάντες».

| Ursula Le Guin | Να διαβάζουμε και να μένουμε ξύπνιοι | *Τα άγρια κορίτσια και άλλα...* | μτφρ.: Γιάννης Βογιατζής | εκδόσεις Στάσει Εκπρίτοντες |

«Αυτά που διαβάξεις από επιλογή καθορίζουν τι θα γίνεις όταν δεν θα έχεις πλέον επιλογή».

OSCAR WILDE • "De profundis

«Το φιλί και το ποίημα τα 'ζησες;
Τίποτα ο θάνατος λοιπόν δεν έχει να σου πάρει».

Γιάννης Ρίτσος

'' Δεν ζει κανείς χωρίς να φεύγει.
Και τα αγάλματα ακόμη και αυτά τη νύχτα δραπετεύουν.''

ΧΡΙΣΤΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ

«Μου αρέσει η ιδέα ότι το Άγιο Πνεύμα βρίσκεται μέσα στο μελανοδοχείο... Η λογοτεχνία θα έπρεπε να είναι ζωή, κι ένα από τα πράγματα που δεν μπόρεσα ποτέ να συνηθίσω στα νιάτα μου ήταν ακριβώς η διαφορά που έβρισκα ανάμεσα στη ζωή και τη λογοτεχνία».

JAMES JOYCE, *Επικίνδυνη γραφή, σκέψεις για τη ζωή, την τέχνη, τη λογοτεχνία*,
εκδ. Πατάκη, μτφρ. Άννα Παπασταύρου, 86 και 207.

Έσεϊς πού βρήκατε τὸν ἄνθρωπό σας
κι ἔχετε ἓνα χέρι νὰ σᾶς σφίγγει τρυφερά,
ἓναν ὦμο ν' ἀκουμπᾶτε τὴν πίκρα σας,
ἓνα κορμὶ νὰ ὑπερασπίζει τὴν ἔξαψή σας,

κοκκινίσατε ἄραγε γιὰ τὴν τόση εὐτυχία σας,
ἔστω καὶ μία φορά;
Εἴπατε νὰ κρατήσετε ἑνὸς λεπτοῦ σιγὴ
γιὰ τοὺς ἀπεγνωσμένους;

Ντίνος Χριστιανόπουλος, *Ἐνὸς λεπτοῦ σιγὴ*, ἀπὸ τὴ Συλλογὴ: «Ἀνυπεράσπιστος Καημός».

Ἡ θάλασσα εἶναι σὰν τὸν ἔρωτα: μπαίνεις καὶ δὲν ξέρεις ἂν θὰ βγεῖς. Πόσοι δὲν ἔφαγαν τὰ νιάτα τους – μοιραῖες βουτιές, θανατερὲς καταδύσεις, γράμπες, πηγάδια, βράχια ἀθέατα, ρουφήχτρες, καρχαρίες, μέδουσες. Ἀλίμονο ἂν κόψουμε τὰ μπάνια Μόνο καὶ μόνο γιατί πνίγηκαν πεντέξι. Ντίνος Χριστιανόπουλος, <i>Ἡ θάλασσα</i>	καὶ τί δὲν κάνατε γιὰ νὰ μὲ θάψετε ὅμως ξεχάσατε πὼς ἤμουν σπόρος Ντίνος Χριστιανόπουλος, <i>Μικρά ποιήματα</i> τὸ φιλί ἐνώνει πρὶς πολὺ ἀπ' τὸ κορμὶ γι' αὐτὸ τὸ ἀποφεύγουν οἱ πρὶς πολλοὶ Ντίνος Χριστιανόπουλος, <i>Μικρά ποιήματα</i>
--	---